

BIJ het Zuiderzeemuseum in Enkhuizen wordt op het ogenblik hard gewerkt aan de bouw van een groot botenhuis (45 meter lang, 18 meter breed, 10 meter hoog), waarin elf schepen een plaats kunnen krijgen. De schepen komen (droog) te liggen in een betonnen kuip, waarvan de bodem zich 1,70 meter beneden het straatniveau bevindt. Waarschijnlijk zullen de schepen half september van dit jaar in de kuip worden getakeld. Het gehele botenhuis hoopt men nog voor de winter onder de kap te hebben. De wintermaanden zullen worden benut voor de afwerking van het interieur. Onder meer zullen in het botenhuis plankiers worden aangebracht op verschillende hoogten, zodat het publiek de schepen goed kan bekijken. De muren zullen worden opgemetseld met gebruikte stenen uit de 16e, 17e en 18e eeuw en ook verder wordt getracht een zo goed mogelijke aanpassing aan de reeds bestaande museumgebouwen te krijgen.

Het botenhuis is ontworpen door de heer D. Ybema, directeur van gemeentewerken te Enkhuizen, die zich ook na zijn pensionering (nu als particulier architect) zal bezighouden met de afbouw van het zogenaamde binnenmuseum. Het werk wordt uitgevoerd door de aannemers Gebroeders De Boer te Enkhuizen, die ook de reeds klaargekomen gedeelten van het museum hebben gerepareerd en gebouwd. Als alles meezit zal het nieuwe botenhuis op 15 maart 1965, bij de opening van het seizoen, voor het publiek toegankelijk zijn. De bestaande scheepstimmerwerkplaats heeft het veld moeten ruimen voor het botenhuis, maar gelukkig heeft men hiervoor iets verderop aan de Oosterhaven een zeer ruime houten loods teruggekregen.

Naar de heer Ybema ons meedeelde is de rijksgoedkeuring voor de bouw van het botenhuis net op tijd geko-

men. Had men dit jaar nog niet kunnen bouwen, dan zou waarschijnlijk een groot deel van de museumvloot, die nu nog in de Oosterhaven ligt, in handen zijn gevallen van de sloper. De schokker, de bons, de Lemsterschouw, de hoogaars, de hengst en het Friese boterschip hebben dit trieste lot reeds ondergaan. In het laatste jaarverslag van de „Vereniging van Vrienden van het Zuiderzeemuseum” wordt hierover opgemerkt: „Het is begrijpelijk, dat bij de verdeling der beschikbare middelen niet immer kan worden gerekend met wat ieder vraagt, maar het is niettemin jammer dat zeldzame stukken, de enige van vrijwel verdwenen typen, waarvan de verwerving en het onderhoud het Rijk reeds veel geld heeft gekost, verloren gingen en afgeschreven moesten worden, omdat de vergunningen (voor de bouw van de botenloods; redactie) uitbleven, die nodig waren om dit rijksbezit veilig te stellen”.

De schepen, die de strenge winter '62-'63 wel hebben overleefd en die nu een laatste en blijvende ligplaats krijgen in het botenhuis, waar ze zonder buitensporige kosten bewaard kunnen blijven zijn: 1. de gamalenschuit KW 88, afkomstig uit Katwijk en gebouwd omstreeks 1905; 2. de botter MK 53, de laatste Marker botter, een Zuiderzee-vissersschip bij uitstek, waarop het Zuiderzeemuseum zeer onlangs de hand heeft weten te leggen; 3. de Wieringer aak WR 3, die ook pas is verworven en die de in de winter '62-'63 vergane Wieringer aak vervangt; 4. het bolletje, omstreeks 1910 te Vollenhove gebouwd; 5. de snikke, vooral gebruikt voor aardappeltransport in Noord-Friesland en Groningen en gebouwd plm. 1865, waarschijnlijk te Berlicum; 6. de Staverve jol; 7. het middenzwaardjacht Wilhelmina, een der eerste typen van scherpe jachten, overgang van platbodems naar scherpe schepen, gebouwd

plm. 1870 en bekend hardzeiler; het model is van Engels-Amerikaanse oorsprong (centerboard); 8. de boeier **Sperwer**, gebouwd in 1884 bij E. Holtrop van der Zee („Eeltsjebaes”) te Joure; de Engelse schrijver Minshall maakte met dit schip zijn huwelijksreis, die hem door heel Europa voerde; 9. het Fries jacht **Neptunus**, gebouwd in 1919 te Britswerd; 10. de tjotter; 11. de Urker ijsvlet, waarmee zowel geroeid als gezeild en ijsgezeild kon worden.

Een aantal schepen, waarvoor men in het botenhuis geen plaats had, zal in de Oosterhaven blijven liggen. Het zijn de hektjalk **De Vier Gebroeders**, gebouwd in 1890 te Waspik; het potschip, waarmee in vroeger dagen de potten- en pannenschipper langs de dorpen voer; het beurtschip uit Heeg, gebouwd in 1904 te Gaastmeer (alle drie ijzeren schepen); de blazer van Texel, grote vissersschuit der Waddeneilanden, gebouwd in 1894 te Workum, en de boeier **Hilda**, de oudste in Nederland bestaande boeier, gebouwd in 1843 door Eeltje Tjeertes Holtrop, grootvader van de bekende Eeltsjebaes; deze met veel snijwerk en een mooie roerleeuw versierde boeier is ruim tien meter lang. De blazer van Texel en de **Hilda** zijn van hout. De **Hilda** is nog steeds het best bevaarbare schip van de museumvloot en zij zal dan ook voor eventueel vlagvertoon worden ingezet. Zo blijven er dus toch nog vijf schepen in de Oosterhaven liggen (vroeger 15 tot 20).

Volgens de heer Ybema is het dringend gewenst dat nu ook spoedig de rijksgoedkeuring afkomt voor het overplaatsen van twee monumentale pakhuisen, die op het ogenblik in Enkhuizen aan het Waagat staan, naar het museumterrein. Het is de bedoeling deze pakhuisen met fraaie trapgevels, daterend uit 1620, die prachtig aansluiten bij de reeds bestaande museumgebouwen, weer op te bouwen aan de Wier-

dijk naast de taveerne „In de meermin”. Hiermee kan een stijlvolle afsluiting van de gevelwand van het museum worden verkregen. Spoed is gewenst, omdat de pakhuizen erg in verval zijn geraakt. Hoe langer de goedkeuring op zich laat wachten, des te duurder zal de overplaatsing worden. In de pakhuizen hoopt men een grote ontvangthal en werkruimten voor het administratieve en technische personeel van het museum in te richten.

Belangrijk is voorts dat op de rijksbegroting voor 1964 een bedrag van f 50.000 is uitgetrokken voor de stichting van het buitenmuseum. Daarmee is in principe besloten tot de stichting van dit geheel nieuwe gedeelte van het Zuiderzeemuseum. Begin volgend jaar hoopt men met de eerste werkzaamheden te kunnen beginnen. Het buiten- of het openluchtmuseum zal verrijzen dichtbij het bestaande (binnen)museum, maar dan buiten de stadsmuren aan de zeezijde. Het openluchtmuseum moet worden: „een klinkklare Zuiderzeemplaats, die in zijn buurten een beeld geeft van bouwmethoden en wooncultuur, van neringen en bedrijven, die zich in verband met de behoeften van visserij en handel ontplooiden en van de visserij en vrachtvaart zelf. In het openluchtmuseum moet een moment van het kleurige leven, zoals dat op en om de Zuiderzee geleefd werd, gefixeerd zijn”.

Onder meer is het de bedoeling hier

op te stellen: een visafslag, een mast-, pomp- en blokmakerij, een visrokerij, viskelder, taanketelbedrijf, touwbaan, scheepswerfje, houtzaagmolen, watermolen, Marker-, Urker-, Voendammer-, Spakenburger-, Hindelooper- en Schokker buurten, dijkhuizen en dijkboerderijen, kerkje, waaggebouw, zeemansherberg, leugenbank, voet- en ophaalbruggen enzovoort. De „Vereniging van Vrienden van het Zuiderzeemuseum” heeft de staatssecretaris van O., K. en W. een plan van uitvoering en financiering voorgelegd, dat zich over een reeks van jaren uitstrekt en vooreerst in 1982 zijn voltooiing zal kunnen vinden. Dit plan omvat een uitvoering in drie fasen, namelijk:

1. Het gereedmaken van de „huisvesting”, dat wil zeggen de aanleg van paden, beplanting, haventje, waterkering, terreinafscheiding enzovoort. Voor deze werkzaamheden wordt in het tijdschema een periode van acht jaar voorgesteld, omdat het van het grootste belang is dat deze werkzaamheden niet over een langere termijn worden verdeeld. Zo spoedig mogelijk moet een passend kader, milieu of „klimaat” worden verkregen en dat vraagt om een vooruitlopen met het werk van de terreinaanleg, waarbij vooral de beplanting preferentie moet hebben.

2. De bouw van overdekte expositieruimten, waarvan één hal voorlopig zal dienen voor berging van objecten, die

wel verkregen, maar niet dadelijk geplaatst kunnen worden. Over de plaatsing van de eerste hal is al overeenstemming bereikt met de dienst van Zuiderzeewerken. Deze dienst heeft daarvoor een terrein ten noordwesten van de werkhaven onder de stadsmuur aangewezen.

3. De plaatsing van historische bouwwerken en objecten of de reconstructie daarvan. Het gaat hier om de bebouwing van de in eerste instantie toe bereide en beplante terreinen met historisch belangrijke huizen, gebouwen, bedrijven enzovoort uit het Zuiderzeegebied. Daarmee dient niet gewacht te worden tot de gehele onder 1 genoemde huisvesting haar beslag gekregen heeft, maar het is zeer gewenst elk jaar een deel daarvan te realiseren, opdat zo spoedig mogelijk verantwoorde gedeelten van voldoende bezienswaardigheid tot stand komen.

Men denkt voor de historische bebouwing ongeveer zestien jaar nodig te hebben, zodat het openluchtmuseum, als hier in 1966 mee begonnen zou worden, in 1982 nagenoeg voltooid zou kunnen zijn. Het werk- en financieringsplan zijn op het ogenblik in studie bij de departementen. Het bestuur van de vereniging van vrienden wacht met spanning af hoe de beslissing zal uitvallen.

FRITS H. ESHUIS.

Zuiderzeemuseum krijgt groot botenhuis

Linksboven: een maquette van het bij het Zuiderzeemuseum in aanbouw zijnde botenhuis. De schepen komen in een betonnen kuip te liggen. Van vele scheepsmasten zal een stuk afgezaagd moeten worden.

Rechts: het fraaie Peperhuis, waarvan het Zuiderzeemuseum is ondergebracht, met enige van de schepen, die straks een plaats in het nieuwe botenhuis zullen krijgen.

